

● شرح مقدمة الأجرومية / نحو / عربي

š.-u muqaddamat-il ājrumīyya

وایسته به: الأجرومية = مقدمة الأجرومية؛ ابن آجروم، محمد بن محمد (۶۷۲-۷۲۳)

شرح متوسطی بر مقدمه آجرومیه است؛ از عبارت شارح در پایان کتاب این احتمال پدید می آید که شرح به صورت درس املاء بوده سپس تدوین گشته است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۲۱۱۳/۲

آغاز: الکلما قول مفرد، ش: تطلق الکلما فی اللغة علی الجمل المفیده کقولہ تعالی کلاً انہا کلما هو قائلها؛ انجام: و هذا آخر ما أردت املته علی هذه المقدمة ... بمنه و کرمه، انه الجواد الکریم و الرؤف الرحیم و الحمد لله رب العالمین ... قد تم.

خط: نسخ، کاتب = مؤلف، تا: دوشنبه ۶ رجب ۱۲۳۶ق، جا: تهران؛ مصحح، محشی، با قلم خوردگی، همراه اشعار با امضای «غنی بن محمد رفیع افشار» در روز جمعه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۶۱؛ کاغذ: فرنگی سبز، جلد: مشمی، ۶۳گ (۲۵-۸۷)، ۲۱ سطر (۱۵/۵×۹/۵)، اندازه: ۲۱/۵×۱۶/۵سم [ف: ۳۰-۵۵۷]

● شرح مقدمه ابن ابی الحدید / کلام و اعتقادات / فارسی

š.-e moqaddame-ye ebn-e abe-l-hadīd

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۷۶۵۲

آغاز: بسمله ... و به نستیعن و علیه التکلان و هو؛ انجام: علی هذا ... من لم ینفعه لا ینفعه الکتیر
خط: نستعلیق، بی کا، بی تا [رایانه]← شرح مقدمه ابی اللیث ← شرح مقدمه الصلاة سمرقندی
← شرح مقدمه الادب ← شرح التصرفات

● شرح مقدمة ارشاد الازهان / فقه / عربي

š.-u muqaddamat-u iršād-il-ādhān

وایسته به: ارشاد الازهان الی احکام الایمان؛ علامه حلّی، حسن بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۲۶۲

خط: نسخ، بی کا، تا: قرن ۱۰؛ مصحح [میراث شهاب: س ۸۳-۴-۵۶]

● شرح المقدمة الازهرية فی علم العربية / نحو / عربي

š.-ul-muqaddamat-il-azharīyya fī 'ilm-il-'arabīyya

ازهری، خالد بن عبدالله، ۸۳۸-۹۰۵ قمری
azharī, xāled ebn-e 'abd-ol-lāh (1435 - 1500)

تاریخ تألیف: ۱۷ ذیحجه ۹۰۲ق

شرح کتاب مقدمه ازهریه خود مؤلف است که بنا به درخواست جمعی، آن را به صورت مزجی شرح نموده و معضلات آن را گشوده است.

آغاز: الحمد لله علی جمیل الاحوال و اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له المنزه کلامه عن الالفاظ بالحرروف فی المقال ... فیقول العبد الفقیر الی مولاه الغنی خالد بن عبدالله الازهری ... قد سألنی من اعتقد صلاحه ... أن أشرح مقدمتی الازهریة فی علم العربیة ...

چاپ: بولاق، ۱۲۵۳ق؛ مصر، ۱۳۰۷ق.

[کشف الظنون: ۱۷۹۸/۲؛ معجم المطبوعات ۸۱۲/۱؛ الاعلام زرکلی ۲/۲۹۷؛ الاوقاف العامة موصل ۱۹۲/۲ و ۱۸۰/۳]

شوح و حواشی:

۱- حاشیه شرح الازهریة فی علم العربیة؛ شوانی، ابوبکر بن اسماعیل (۹۵۹-۱۰۱۹)

۲- شرح المقدمة الازهریة

۱. شیراز؛ شاهچراغ؛ شماره نسخه: ۲۳۹۲/۲

آغاز: برابر؛ انجام: قال مؤلفه ... خالد بن عبدالله بن ابی بکر الازهری: فرغت من هذه المشهورة يوم الأربعاء سابع عشرين حجة الحرام آخر شهر سنة اثنين و تسعمائة.

خط: نسخ، کا: احمد بن قاسم بن عبدالله بن علی بانویی، تا: پنجشنبه ۲۰ رجب ۹۳۷ق؛ ۴۱گ (۵۹-۹۹)، اندازه: ۱۴/۵×۱۹/۵سم [ف: ۳-۱۲۲]

۲. قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۵۰۸۰/۱

آغاز: یقول العبد الفقیر الی مولاه الغنی ... الحمد لله رافع مقام المنتصین ... و بعد، فهذا شرح لطیف لألفاظ الأجرومية فی اصول علم العربیة لیتفع به المبتدی انشاء الله تعالی و لا یحتاج الیه المنتهی عملته للصغار فی الفن و الاطفال لا للممارسین فی العلم من فحول الرجال حملتی علیه الشیخ شیخ الوقت والطریقة و معدن السلوک والحقیقة سیدی و مولانا ... الشیخ ابی العباس الازهری ... الکلام فی اصطلاح التحوین هو اللفظ ای الصوت؛ انجام: فقد تقدم فی المرفوعات فلیراجع ذلك و هذا آخر ما اردنا ذکره علی هذه المقدمة.

خط: نسخ، کا: عبدالعظیم بن محمد بن محمد جبعی، تا: ۹۳۹ق؛ مصحح، محشی با نشان «ح س»، مقابله شده، یادداشت مطالعه و مقابله از شیخ علی بن شیخ محمد نوح، فخرالدین ابن شیخ محمد ابن الجباعی حایری، عبدالله بن حسن جباعی حائری، نعمة الله ابن علی ابن احمد جباعی حائری؛ تملک: میر ابوالقاسم بن میر فخرالدین حسینی به سال ۱۲۸۰؛ کاغذ: فرنگی، ۵۳گ (۳-۵۵)، ۱۵-۱۶ سطر، اندازه: ۱۱×۷سم [ف: ۲۸-۲۰۵]

۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۳۶۹۶۳

آغاز: برابر؛ انجام: و الناس معطوفة علی الجنة و فی هذا القدر

فهرستگان نسخه های خطی ایران (فخا)؛ جلد بیستم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد

وابسته به: المقدمة الجزرية = مقدمه جزری = منظومة الجزرية =
ارجوزة فی التجويد؛ ابن جزری، محمد بن محمد (۷۵۱-۸۳۳)
رساله‌ای مزجی در شرح ارجوزه تجويد معروف به «مقدمة
الجزرية» تألیف ابو الخیر محمد بن محمد جزری شافعی است
که در آن به تفسیر و حل الفاظ مبهم و مشکله مؤلف پرداخته و
به صورت «قوله، قوله» تنظیم شده است. نام این رساله را خود
مؤلف در دیباچه بدین گونه یاد کرده: «سميتها الحواشی الازهریه
فی حل الفاظ المقدمة الجزرية التي تلقيتها عن شيخي عبدالدائم
الازهری و هو تلقاها عن ناظمها محمد بن الجزری».

آغاز: رساله: بسملة اللهم صل و سلم على سيدنا محمد و آله
يقول الفقير الى عفو ربه الغني خالد بن عبدالله الازهری الحمد لله
الذي انزل على عبده الكتاب و وعد من تلاه و عمل به جزيل
الثواب ... اما بعد فان من اولی ما تصرف فيه الهمم العوال كلام
الله الكبير المتعال و اهم بما يتبدأ به تجويد حروفه ... معرفة
وجوب الاظهار و الادغام ... و من انفع ما رايت فی هذا الشأن ...
ارجوزة شيخ الاسلام العلامة قدوة الانام ... شمس الملة و الدين،
استاد الحفاظ و المجتهدين ابوالخير محمد بن محمد الجزری.

آغاز شرح قصیده: يقول راجی عفو رب السامع-محمد بن
الجزری الشافعی شرح: قوله يقول هو فعل مضارع مرفوع
انجام: وقوله تقدمه ای تحفة و هديه و ختمها بالحمد و الصلوة
ليكون ميمونة الافتتاح و الاختتام الحمد لله الذي هدانا لهذا و ما
كنا لنهتدي لولا ان هدانا الله.

چاپ: مصر، مطبوعات حسن الطوخي، چاپ سنگی، ۳۹ص؛
مطبوعات شرف، ۱۳۰۴ق.

[دنا ۸۰۰/۴ (۳ نسخه)؛ كشف الظنون ۱۷۹۹/۲؛ معجم المطبوعات ۸۱۲/۱؛
ابضاح المكنون ۵۵۰/۲، فهرست دارالکتب چاپ ۱۹۲۴ ج ۱۹۰۱؛ الاوقاف
العامه بغداد ۲۶/۱]

۱. قم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۷/۲-۱۹/۵۷

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی‌کاء، تا: دوشنبه ۴ ذیحجه ۹۹۷ق؛ مصحح؛ جلد:
تیماج سبز، ۳۱گک، ۱۷ سطر، اندازه: ۱۵×۲۳سم [ف: ۳-۱۶۸۴]

۲. قزوین؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۴۸۵/۱

آغاز: برابر شرح: انجام: برابر

در فهرست بدون مؤلف؛ خط: نسخ کهن معرب، کاء: شعبان بن
عثمان الفهدی، تا: یکشنبه سه شب مانده از رجب ۱۰۸۱ق؛
افتادگی: آغاز؛ جلد: گالینگور سرخ، ۲۶گک [ف: ۱-۳۹۳]

۳. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۳۳۲۸/۳

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، کاء: یوسف، تا: ۱۰۸۱ق؛ کاتب در ذیل آن رقم کرده:
«قال یوسف هذا الشرح للشيخ خالد بن عبدالله الوقاد الازهری تم
بعون الله و حسن توفيقه و بی تاریخ ذی الحججه سنه ۱۰۸۱ه؛ کاغذ:
ترکی و فرنگی، جلد: تیماج قرمز، ۵۰ص (۲۲۷-۲۷۶)، اندازه:

خط: نستعلیق، بی‌کاء، تا: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۰۶ق، واقف: نانینی،
۷۳گک، ۱۱ سطر، اندازه: ۱۱×۱۷سم [ف: ۴-۱۴]

● حواشی علی الاصول لاقليدس / رياضيات / عربی

ḥawāš-in 'ala-l usūl li-uqlīdis

وابسته به: الاصول = فی اصول الهندسه و الحساب = کتاب
الاصول؛ اقلیدس (۳۰۶-۲۸۳)

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۴۵۹/۳۱-ف

نسخه اصل: موزه بریتانیا ش Add. 23570؛ کاء: امیر غیاث الدین
متصور، بی‌کاء؛ ۲گک (۱۱۷-۱۱۸) [فیلمها ف: ۱-۶۰۵]

● حواشی / فقه / عربی

ḥawāšī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۴۵۰۹

خط: شکسته نستعلیق، بی‌کاء، بی‌کاء [الفبائی ف: ۲۲۹]

● حواشی / رياضيات / عربی

ḥawāšī

مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۸۲۲۵

آغاز: بسملة، الحمد لله الملك العلام و الصلوة على خير الانام و
آلدوله صحبه العظم اقول فهذه حواش جمعتها لبحث زوايا؛
انجام: كان مع متساوي ايض و هذا ما اوردنا بيانه الحمد لله على
ما انعم و على رسوله صلى الله عليه و آله.
خط: نستعلیق خوش جلی، بی‌کاء، بی‌کاء [رایانه]

● حواشی ارشاد الاذهان / فقه / عربی

ḥawāšī-yu iršād-il aḍḥān

وابسته به: ارشاد الاذهان الی احکام الايمان؛ علامه حلی، حسن
بن یوسف (۶۴۸-۷۲۶)

تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۱۴۱۲/۲

با امضای: «ح ل»، «ع ل»، «ذ ی»، «ز»، «بیان»؛ خط: تحریری،
بی‌کاء، تا: قرن ۱۱؛ هامش [مختصر ف: ۳۲۱]

● الحواشی الازهریه فی حل الفاظ المقدمة الجزرية

/ تجويد / عربی

al-ḥawāšī-yul azharīyya fī ḥall-i alfāz-il muqaddamat-il jazariyya

ازهری، خالد بن عبدالله، ۸۳۸ - ۹۰۵ قمری

azharī, xāled ebn-e 'abd-ol-lāh (1435 - 1500)

فرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد سیزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان

DIA 276251

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۲